



ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת מטות תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 442

בני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

עסק של אמן

מבקר עד ערב אנו זוכים להיות מקפידים בברכות; ברכות השבחה, ברכות הנהנין וברכות המצוות. 'מאה ברכות' ואף יותר מכך אנו זוכים לברך מדי יום, אולם אחרי הכל המלאי מגבל... שכן יותר ממה שהזכרנו לברך את הברכות הנצרכות, הזכרנו שלא לברך 'ברכות שאינן צריכות'. והרי כבר קבעו חכמים (ברכות לג א): "כל המברך ברכה שאינה צריכה, עובר משום: לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא" (שמות כ ז). לעגית אמן לעמת זאת אין כל הגבלה; כל אדם החפץ בכך יכול לקבץ לעצמו אין ספר אמינים במהלך היום, אם רק יהיה 'שומר אמינים', כלומר ישתדל לשמע ברכות מאנשים רבים ולענות אחריהם אמן.

נראה כי ענין זה נכלל בשאלה הראשונה שעתידי האדם להשאל בפני בית דין של מעלה (שבת לא ב): "נשאת ונתת באמונה?" - האם התייחסת לעגית אמן, שהיא יסוד האמונה, כמו שהתייחסת למשוא וימת' העסקי שלך? אדם הזוכה עוד בהיותו בעולם הזה להבין שכל אמן היא בעצם יהלום בעל ערך עצום, ממילא יתייחס לענין בעסק לכל דבר; בעולם העסקים מקבל הכלל: "יש לו מנה - רוצה מאתיים", ואם כן, על אחת כמה בעסק של אמן: 'איש עסקים' חכם בודאי לא ירשה לעצמו לתת, ולו לאמן אחת להשטט לו מבין הדינים!

באחד מכנוסי 'בני אמונים' נשא דברים המשגיח הדגול רבי דב יפה זצ"ל, ובדבריו שתרף את הצבור במסר פשוט אך מדויק כל כך:

בעלי המוסר מבארים פי הקדוש ברוך הוא ברא את עולמנו הגשמי באופן שכל שהדבר חיוני יותר לאדם, כך הוא מצוי יותר; החמץ שהאדם אינו יכול לחיות רגע בלעדיו, מצוי בו ללא הגבלה, כך גם המים, מוצרי המזון הבסיסיים וכו' הלאה. ככל שהדבר נחוץ יותר כך הוא זמין יותר.

"מסתבר", אמר המשגיח, "כי כלל זה אמור גם בעולם הרוחני; ככל שהדבר נחוץ יותר, כך הוא זמין יותר. הזמינות של מצות עגית אמן מלמדת אותנו אפוא על נחיצותה הרבה לשלמות נפשו של היהודי".

ארשה לעצמי להוסיף ולומר כי יש לתת את הדעת גם לסגולתיה הגשמיות של האמן. שהרי מכל אמן נברא מלאך של רחמים השומר ומגן עלינו, ומיהו החכם שיתר ולו על מלאך אחד שכזה!?

בקריאת 'נשאת ונתת באמונה' ובברכת שבת שלום,

278 218 מנחם צ"ן

האחרונה שבה? שגאת חנם!

בכך נבין את הסבה שבפיוט 'שוננת יעקב', איננו אומרים בסתמא "ארוך המן" כשם שאנו אומרים "ברוך מרדכי היהודי", אלא מזדקקים להסביר את הסבה לכך - "אשר בקש לאבדני". בא הדבר ללמדנו שאף כאשר אנו מקללים את שונאינו, אל לנו לעשות זאת מתוך שגאת חנם אלא בהסבר סבת הדבר (זכרו מאיר מאמר קפח).

המצוות נפרות והעברות נפקדות

'ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש' (לא מט) בפתיחת תפלת 'זכרונות' במוסף דראש השנה אנו אומרים: "אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם". לכאורה, משמעות המלים "פוקד" ו"זוכר" אחת היא, ומה הטעם לכפל זאת?

רבי שלמה קלוגר מבאר שלפרוש רש"י כאן ש"ולא נפקד" פרושו "ולא נחסר", מתפרשת התפלה היטב: "אתה זוכר מעשה עולם" - את המצוות שעשינו מאז ומעולם הנך זוכר ומחשיב, ולעמת זאת: "ופוקד [מחסר] כל יצורי קדם" - את העברות שעשינו מקדמת דנא אתה מחסר מהחשבון. שכן בשונה מהמצוות הקיימות לצח, העברות מתכפרות בכל שנה ביום הכפורים, ואיננו נדונים אלא על מכסת העברות שעשינו מיום כפורים שעבר ועד עתה (הקמת התורה עמ' קצו).

מאה ברכות -

כפר נפש

"איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (ג א) דרש הרמ"ע מפאנו:

חכמים (חלין פז א) אמרו כי שכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים. והנה אם נחשב, ערכו של כל זהוב הוא עשרים וחמשה זוז, וערכו של זוז הוא עשרים וארבעה אסרים, נמצא שבכל זהוב יש שש מאות אסרים [24X25]. ואם כן, ברכה השנה עשרה זהובים - ערכה ששת אלפים אסרים. נמצא אפוא שבהשלים האדם את חובת אמירת 'מאה ברכות' ביום, עומד שכרו על שש מאות אלף אסרים, ולפי שדי במטבע של אסר כדי לשמש ככפר נפש לאדם מישראל, כפי שזרמו בפסוק: "לאסור אסר על נפשו", נמצא שבאמירת מאה ברכות מביא אדם כופר נפש בעבור ששים רבוא [שש מאות אלף] נפשות ישראל (מאמרי הרמ"ע מפאנו, מאמר 'צבאות ה', ח"ג אות ד).

השפעת הדבור תלויה בשמירה עליו

"איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (ג א) רבי חיים ויטל מביא בשם רבי שמעון טורנו כי הפתוב: "ככל היצא מפיו יעשה" מלמדנו כי דבורו של האדם פועל ומשפיע בעולמות העליונים; מדבורי תורה ומצוה נבראים סגורים, ואלו מדבורי עברה נבראים מקטרגים. לכן מזוהר האדם לבל "יחל דברו" - שלא יחלל את דבורו בדברי חלין (לקוטי תורה עקב).

עוד דרש רבי בנימין ויטלי מוחמי איטליה: כיון שאמרו חכמים (פסיקתא וזרתא כי תצא): "כל המאחר נדרו אין תפלתו מתקבלת", לכך מזוהרה התורה כי רק מי ש"לא יחל דברו" אלא ימהר לקיים נדרי, אזי "ככל היצא מפיו יעשה" - ישמע הקדוש ברוך הוא לתפלתו.

רבי יצחק ויס אב"ד ווערבוי פרש שלפיקו תקנו להתיר נדרים בערב ראש השנה ולשוב ולהתירם בכניסת יום הכפורים בתפלת 'כל נדרי'; במים קדושים אלו שהתפלה כה משמעותית, חשוב שלא נהיה חלילה בכלל מי שמאחר נדרי שאין תפלתו נשמעת (גבול בנימין ח"ג דרוש מד; ש"ח יצחק).

שגאת חנם - החמורה שבכלן

"נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסר אל עמדי" (לא ב)

רש"י מפרש שהסבה שצוה הקדוש ברוך הוא לנקם דוקא במדינים ולא במואבים, אף שהמדינים לא נטלו חלק עקרי בהחטאת ישראל אלא רק באו לעזר למואבים, היא לפי שבשונה מהמואבים שפעלו כנגד ישראל מתוך פחד, התעברו המדינים על ריב לא להם.

רבי דב מאיר רובמן ראש ישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה למד מפאנו לקח נוקב על חמרתו של עוון שגאת חנם. הנה כי כן, אף על פי שהמואבים הם שזימו את הפעולות נגד ישראל ואף נטלו בהן חלק מרכזי, בכל זאת לא הם נענשו על כך, אלא דוקא המדינים שנגררו אחריהם מתוך שגאת חנם שהיתה בלבם.

רבי אביגדור מנקביץ ראש ישיבת 'אור החיים' בסלבודקה היה לומד על חמרתו של עוון נורא זה אף מנסח התפלה הנאמרת בחזרת הש"ץ במים הנוראים: "אבינו מלכנו, זכר רחמיך וכבש פעסה, וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועוון ומגפה ופגע רע וכל מחלה וכל תקלה וכל קטטה וכל מיני פרעניות וכל גזרה וכל שגאת חנם מעלינו ומעל כל בני בריתך" - הנה לפנינו סדרת בקשות שפדרכה של תפלה הן הולכות מן הקלה אל החמורה (ראה ב"ב ח ב), ומיה

תפלה, תפלה ורק תפלה!

והתישב על ספסל סמוך. "ר' יהודי", פנה אליו יהודה, מתנשף ממתח, "אולי אתה מכיר כאן איזו תחנת מוניות? אני חייב להגיע בדחיפות לשדה התעופה ואיני מוצא דרך לעשות זאת."

הזמן השיב בסבלנות: "כיון שאני בדרך לבית הכנסת, אוכל לקחת אותך במכונית אל תחנת המוניות הסמוכה, שם בודאי תמצא מונית..."

גו, אם יש סכוי קל שהנסיעה הזאת תעזר לי להגיע בזמן לטיסה, שווה לנסות...! הרהר יהודה.

האיש התאמץ בעת צעידתו למכונית, ויהודה חש חסר נעימות. אלמלא הדחיפות לא היה מטרירח את האיש המבגר שלצדו.

האיש הזמין את יהודה להתישב לצדו, התניע את המנוע ופתח בדירה שכלל לא התאימה לאיש בגילו ובמצבו...

יהודה הודה לו בטוב לב, בקש לחטף עמו שיחה, אך הזמן היה מרכז בכביש, פניו חתומות.

יהודה הביט בשעונו. הנסיעה היתה ארפה מדי. היכן תחנת המוניות? אלא שלפתע הבחין כי הם נוסעים בכביש המהיר. התחור לו להפתעתו כי האיש החליט לקחתו לשדה התעופה...

"אני לא מאמין! אתה מסייע אותי לשדה התעופה? מה קרה לך?" הזדעק יהודה, אך האיש נותר בפנים חתומות והתמיד בשתיקתו.

רק כאשר התקרבו לשדה התעופה פצה הזמן את פיו, נתן מבט חודר ביהודה ואמר לו בחריפות: "וכי מה חשבת לעצמך? יהודי עומד ברחוב בלי להיזהר לביתו ואני אעמד מנגד? וכי לא נותרה בי ולו פסה של לב יהודי?"

ואז הנמיך האיש את קולו ואמר לי כממתיק סוד: "דע לך שבדרך כלל בשעה זו אני כבר מצוי בבית המדרש. יש לי עבודה רבה... לסיים את התהלים, דף היומי, קרבנות, ברכות השחר... אלא שמשום מה היום אחרתי לקום, קמתי בארבע במקום בשלוש... כנראה שמשמים הועידו לי תפקיד אחר."

האיש שב להתעטף בשתיקתו, ושתי דקות לאחר מכן הוריד את יהודה בפתח בית הנתיבות שבמיאמי. יהודה עלה למטוס עוד לפני הזמן, כששפתיו אינן פוסקות מלרש את הלקח הנוקב שלמד באותו לילה:

"תפלה, תפלה ורק תפלה!"

מפי בעל המעשה

"כן", השיב יהודה, "האמת ששמחתי כל כך לפגוש אותך, קויתי ללמוד ממך אי אלו 'טיפים' לחיים..."

בתגובה צחק בנימין בטוב לב: "טיפים!? יש לי בסך הכל 'טיפ' אחד, והוא: תפלה! תפלה, תפלה ורק תפלה! על כל מה שאני צריך אני מבקש. לפני כל פעולה שאני עושה אני עוצר ומדבר עם הקדוש ברוך הוא בשפה פשוטה. אני מבקש ממנו על דבר קטן כגדול, אפילו על מקום חניה... ואני רואה נפלאות. כך אני מחנך גם את ילדי: תתפללו ותבקשו בפשטות על כל דבר! תבקשו על כל מה שאתם צריכים! גם הם זוכים לראות במוחש, יותר מפעם אחת, כיצד הקדוש ברוך הוא עוזר בפעל לאלו שמבקשים ממנו באמת."

בנימין דבר בכנות משכנעת, ומשאף סיים את המונולוג הסוחף, רץ לדרך, מותר את יהודה מהרהר ונפעם: לשמע דברים שכאלו מ'איש פשוט' כבנימין, 'איש העולם הגדול' שרואה בתפלה את סוד ההצלחה - זהו שעור חודר מאין כמותו.

עתה, בעמדו בשעת לפנות בקר ברחוב השומם, ממתין עד בוש לנהג שעמו ספס מראש שסייע אותו לשדה התעופה לטיסה הפנימית שתוביל אותו לעיר מגוריו, טיסה שאותה תכנן מראש בהתאם לעבודה שהיה עליו להיות בבית לצורך דחוף ביותר כבר בשעת בקר מקדמת, נזכר לפתע ב'סודו' של בנימין הסוחר - "תפלה, תפלה ורק תפלה!", והבין מד את אשר עליו לעשות.

הנהג בושש מלהגיע, הרחוב היה שומם לחלוטין, אולם בורא עולם מקשיב ושומע - ידע יהודה. לנגד עיניו צפו ועלו דברי הש"ה הקדוש (מס' תמיד גר מצוה קכו): "כל יחיד ויחיד מחייב להתפלל להשם יתברך אזה צורך הצריך לו, ואל יבטח על חריצותו ושכלו, כי במה נחשב, ו'עצת ה' היא תקום'. ועל כל עסק וענין, יתפלל להשם יתברך מכל מה שהפה יכול לדבר. ואחר התפלה יעסק בעסק זה, וישים בטחונו בהשם יתברך, שהוא יעזר ויושיע לו."

עיניו העיפות של יהודה פנו כמאליהן למרום ושפתיו רחשו תחנה ובקשה: "ה' יהי עזר לי!"

אך סיים תפלתו, והנה אור נדלק באפלת הלילה. דלתו של אחד הבתים בקרבת מקום נפתחה, ומבעד לפתח השתרך לאטו יהודי קשיש הנשען על מקלו. יהודה התקרב, האיש סיים לרדת במדרגות

שעת לפנות בקר, רחוב 41, מיאמי ביץ', פלורידה. יהודה עמד ברחוב החשוב והשומם, מזודתו שמוטה למרגלותיו, והוא אינו יודע את נפשו מדאגה. הוא הביט חליפות בשעונו ובכביש הריק, ורגש היאוש החל לכרסם בו בכל פה... כמעט חשב לסב על עקביו, ואז נזכר בבנימין.

את בנימין, מכרו משכבר הימים, פגש אתמול במטוס בעת שעשה את דרכו מניו יורק לכאן. במשך תקופה ארכה מאד לא נפגשו דרכיהם, בנימין שעוד מצעירותו נודע לאיש זריז, ממלח ובעל יזמה, הספיק

אך סיים תפלתו, והנה אור נדלק באפלת הלילה. דלתו של אחד הבתים בקרבת מקום נפתחה, ומבעד לפתח השתרך לאטו יהודי קשיש הנשען על מקלו. יהודה התקרב, האיש סיים לרדת במדרגות והתישב על ספסל סמוך.



נמל התעופה במיאמי

בינתיים לעלות על במות ההצלחה. בחוש העסקי הממלח שגחן בו הוא הצליח לעשות חיל רב בעסקיו. יהודה שמח לפגוש בו. הוא קנה כי בשעה המשתפת שתהיה להם, בעודם יושבים זה לצד זה, יוכל ללמד ממנו אי אלו סודות מנסיונו בעולם העסקים.

אלא שבנימין, למרבה ההפתעה, שלף מיד מכיסו כרף משניות קטן, ומרגע ההמראה החל ללמד מתוכו. יהודה התכנס אל תוך עצמו בהערכה מהולה בקנאה. בסתר לבו היה מאכזב מההזדמנות שהחמצה.

המטוס נחת. בנימין הכניס את המשניות לתיקו, ורק אז התפנה לברך את ידידו לשלום; "מה נשמע? שנים שלא נפגשנו..."

בְּרַכַּת הַוְדָאָה

מהות הברכה

הקדוש ברוך הוא עושה עמנו כל העת חסדים וטובות לאין מספר. התנהלות העולם בדרך הטבע מסמאת את עינינו מלהבחין בכך, אולם ללא יד ה' המושלת בכל בהשגחה פרטית, לא היה בידינו לעשות שום פעולה, ואף לא פעולה פשוטה כנשימה. את הפסוק (תהלים קנ ו): "כל הנשמה תהלל י-ה", דרשו חכמים (ב"ר יד ט): "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא". לאור זאת היה על האדם לעמד ולהודות לבוראו בכל רגע ממש, אולם מאחר שהדבר בלתי אפשרי, עמדו אנשי כנסת הגדולה ותקנו את ברכת הוודאה שבה אנו מודים על רב נסים שפסקליא הבורא לעשות עמנו מדי יום" (תורת חיים ב"ק טז א).

באמרונו: "ועל נסיה שבכל יום עמנו" מודים אנו על נסיה ה' הגלויים לנו ומוספים להודות - "ועל נפלאותיה שבכל עת", הינו נסים שאינם גלויים, כפתיב (תהלים קלו ד): "לעשה נפלאות גדולות לבדו", ודרשו חכמים (ילק"ש תהלים רמז תשנא) נפלאות שרק הוא לבדו יודע עליהם (שי"ח צחק' בסדור 'אשי ישראל').

ה'בית הלוי' מבאר שהרגשתנו ביחס לתלות שלנו בקדוש ברוך הוא נמשלת לאדם הטובע בים וכא חברו והושיט לו ידו להצילו. כתוצאה מכך באותה עת יש בלב הנצול כלפי מצילו הן רגשות אהבה - על כך שמצילו, והן רגשות פחד - מיראתו פן יעזבנו. כך בכל רגע תלויים חיינו בידיו של הקדוש ברוך הוא, שאם רגע אחד לא יהיה איתנו מיד נהיה לתהו. על כך אנו מעידים באמרונו: "על חיינו המסורים בידך", וידעה זו אמורה להביאנו ליראה ולאהבה כאחת ('בית הלוי' עה"ת פר' בראשית).

מקור הברכה

לאחר ברכת העבודה תקנו חכמים לברך את ברכת הוודאה, שכן מצינו בפסוק שלאחר הקרבת הקרבן יש להודות לה, כפתיב (תהלים נ כג): "זבח תודה וכבדנו", ויש לדרש את הפילים "זבח תודה" כך: לאחר זבחת קרבן יש לתת תודה לה' (מגלה יח א; רש"י שם ד"ה זבח. וראה ב"ח או"ח קכא).

בעל 'סדר היום' (סדר פגית שמונה עשרה) מפרש סמיכות ברכות אלו כך: במדרש הובא (אסתר י יא) שאדר'אנוס קיסר הביע בפני רבי יהושע את פליאתו על כשר עמידתו של עם ישראל בהיותו בגלות, אף על פי שהוא בבחינת "כבשה שעומדת בין שבעים זאבים". רבי יהושע השיב לו שאין זה מחמת כשר עמידתם של ישראל, אלא מרחמי הבורא המגונן עליהם ומצילים מיד רודפיהם. לפיכך לאחר שהזכרנו בברכת העבודה שגלינו מארצנו והתבטלה עבודת הקרבנות, מיד סומכים אנו הוודאה לקדוש ברוך הוא על הנסים שעושה עמנו בכל גליותינו, לקיימו ולהצילנו מיד שונאינו ומבקשי נפשנו.

ה'חרדים' (ט כג) כותב כי זכירת חסדי ה' התמידים היא מצות עשה מן התורה, כפתיב (דברים ח ב): "וזכרת את כל הדרך אשר הולכת ה' אליך זה ארבעים שנה במדבר"; אם נצטוונו לזכור את החסדים שעשה ה' עם אבותינו במדבר, על אחת כמה וכמה חובה עלינו לזכור את החסדים הרבים שעושה ה' עמנו בכל עת ובכל שעה.

סגלת הברכה

כתבו בעלי התוספות (דעת זקנים' עקב י ב): ברכה זו פותחת בפולה "מודים" שהיא בגימטריה מאה, ללמדנו שכל האומר ברכה זו בכונה וכורע בה כהלכה, כאלו זמס בכך את מצות מאה ברכות.

החיד"א (דבש לפי מערכת ה אות ז) מביא מאמר חכמים שכל המודה לה' על גס שנעשה לו, הקדוש ברוך הוא מצילו בשכר זאת מצרה אחרת. לאור זאת פרש ה'בני יששכר' (מאמרי פסלו - טבת מאמר ד) שלכך מסתימת ברכה זו במלים: "האל ישועתנו ועזרתנו סלה...", כלומר בשכר שהודינו בברכה זו לה' על הנסים שהקדוש ברוך הוא עושה עמנו, נזכה שישועתנו ועזרו לנו בעתיד.

מועד הוודאה או מועד ההטבה

בבאור התבות: "ערב ובקר וצהרים" הנאמרות בהמשך ברכה זו הביא רבי יהודה בן רבי יקר שתי דעות: לדעה הראשונה תבות אלו באות לתאר את מועד הוודאה, ולפיכך יש לשייך לתחלת הברכה - "נודה לה וגספר תהלתך... ערב ובקר וצהרים", כלומר בשלוש התפלות שאנו מתפללים בעתות אלו. לדעה השנייה הן באות לתאר את מועד ההטבה, ולכך הן המשך רציף לנאמר לפנייה: "ועל נפלאותיה וטובותיה שבכל עת, ערב ובקר וצהרים" (פירוש התפלות והברכות ח"א עמ' סא).

ה'עץ יוסף' באר שלכך מפרטים אנו במיוחד זמנים אלו, אף על פי שבזה הרגע כללנו: "וטובותיה שבכל עת", לפי שבכל אחד מהם אורבות לנו סכנות מיחדות, כפתיב (תהלים צא ה-ו): "לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם; מדבר באפל יהלך מקטב ישוד צהרים".

כונת אמן

כונת אמן: אמת שדרכך להיטיב ורק לה נאה להודות.

אברך יקר,

הצטרף לרבים שהצטרפו למיזם 'דרך אמונה' ומשפיעים קודם כדי לענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים, ותזכה להתעטף בשפע של טוב וחסד.

בין המקפידים על כללי המיזם במהלך חדש אב תתקיים הגרלה על 6 מלגות בסך 500\$ כל אחת.

הגרלה תתקיים אי"ה ביום שלישי ג' באולול תשפ"ב. הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפרסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה 3.



מוקד 'דרך אמונה' 03-91-7-91-91

- 1
שמיעת כללי המיזם
- 2
הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00
- 3
שמיעת שמות הזוכים

לזכות לשכר עשרה זהובים

במסכת חלין (פז א) אמרו חכמים כי שכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים. הש"ך (ח"מ שפב י) חדש שכונת חכמים היא רק למברך בפני אחרים שעונים אמן על הברכה, אבל לא למי שמברך בינו לבין עצמו. על פי זאת עורר רבי יעקב כולי שישי לו לאדם לברך ברכות השחר דוקא בפני מי שיענה אחריו אמן, כדי שיזכה המברך להשתכר שוי של עשרה זהובים בעבור כל ברכה ("ילקוט מעם לועז' משפטים עמ' תשלא).

הברכות של אתמול, של מחר ושל היום

החסיד המפרסם רבי מרדכי חנא פוקס היה מקפיד לשמע מדי בקר את ברכות השחר מפי רבו, בעל 'אהבת ישראל' מויז'ניץ.

באחד הימים הצליח חתנו שהיה גר בסמוך לבית מדרשו של הרבי לשכנעו שיפנס לביתו לפני התפלה כדי לחזק את לבו בשיתית כוס קפה. כשונכנס רבי מרדכי חנא באותו בקר לבית המדרש, כבר אחז הרבי לאחר ברכות השחר... רבי מרדכי חנא לא יכול היה לסלח לעצמו; הוא התהלך הלוך ושוב בכאב ולא חדל מלהוכיח עצמו בקול: בעל תאוה שכמוהו! וכי קפה היה חסר לה?!

אחד מידידיו שנסה להרגיעו שאלו: "מה קרה? מה הרעש? הלא כבר שמעתם את הברכות פעמים אין ספור, ועוד תזכו לשמע אותן פעמים רבות, בעזרת ה'..."

אך ר' מרדכי חנא לא התרגש מהדברים, הוא הניף ידו בבטול ואמר: "איי, מה שח אתה?! אכן, שמעתי ואף בעזרת ה' אזכה לשמע גם בעתיד. אך מה ששמעתי אתמול היה בשביל אתמול, מה שאשמע מחר, יהיה בשביל מחר, אולם את הברכות של היום הפסדתי ועל כן גדול צערי" ('קדוש ישראל' ח"א עמ' קטז).

למערכת 'זכר מאמינים', ראשית אודה על העלון היקר על שלל מדוריו הנפלאים, אשר הצד השווה שבכלם שהם דברי חזק יקרים ומגונים על אמירת מאה ברכות ועניית אמן אחריהן.

מעיונות האמונה הנפתחים מכחכם משפיעים רבות, עמלכם נושא פרות לתפארה, בכל אתר ואתר נכרת השפעתכם העמקה בהתייחסות לעניית אמן בקרב כל שדרות הצבור.

אתם מרבים להביא אמרות ועבודות על גדל כחה של עניית אמן לפתח שערי רחמים. רצייתי לשתפכם שהיום בשעת אמירת שיר של יום - ליום חמשי - חשבתני על רמז נפלא המלמד על מעלת עניית אמן.

ראשי התבות של הפסוק (תהלים פא יא): "הרחב פיך ואמלאהו" הם צ"א כגימטריה של אמן. והנה רש"י על אתר מפרש פסוק זה: "הרחב פיך - לשאל מפני כל תאות לבך; ואמלאהו - ככל אשר תשאל אמלא". ואנו נוסיף שלזאת יזכה ביתר שאת מי שמקפיד לענות אמן בכל כחו.

בכבוד ובהוקרה,

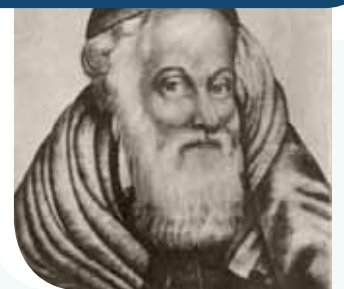
א.פ.י.

אשדוד.

נתן לשלח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא



ציור תמונת הישמוח משה זצ"ל בעלת דרשה בבית מדרשו

ה'ישמוח משה' זי"ע

כ"ח בתמוז תר"א

הרב הקדוש רבי משה טייטלבוים נולד בפרעמישלא שבגליציה בשנת תקי"ט לאביו ר' צבי הירש. בשנת תקמ"ה התקבל לכהן כרב בשינוא. בהשפעת חתנו בעל ה'ארוה דבי עילאי' הצטרף אליו לנסיעה לרבו החוזה מלגלין ונעשה לחסידו המובהק.

בשנת תקס"ח נתבקש לכהן כרב באיהעל שבהונגריה, שם החל לנהל באדמו"רות והחל להפיץ את דבר החסידות באזורי הונגריה וסלובקיה. נודע בדרשותיו המיוחדות שאף שלעתים ארכו כפוח שעות, השומעים היו נותרים להקשיב להן באזנים פרויות. פרושיו ודרשותיו על התורה נקבצו בספרו 'ישמוח משה' שהדפס במהדורות רבות. גדולי דורו הרבו להפנות אליו שאלות בהלכה, חלק מתשובותיו הדפסו בספרו 'השיב משה'.

כל ימיו היה מצר ביותר על חרבן בית המקדש; סמוך למטתו היו מנחים תמיד מקל ובגדי שבת, כדי שיהיה מוכן מיד ללכת ולהקביל באמצעותם את פני המשיח בבואו. מימיו לא נזקק לרופאים, אולם סמוך לפטירתו חלה לפתע והשיב נשמתו לבוראו בכ"ח תמוז תר"א. הובא למנוחות בבית העלמין הישן באיהעל.

אמן בכונה מכפרת ומקדשת

בהנהגות טובות שכתב רבנו הוא מונה שתי פעמים את החובה לענות אמן בכונה אחר כל ברכה: בסעיד ד' מונה הוא מצוה זו בין שש המצוות שמסגלות לכפר על עוונותיו של אדם, ובסעיד ה' חוזר ומונה מצוה זו בכלל שמונה המצוות המקדשות את האדם.

מאה ברכות מביאות ליראת שמים

באמירת מאה ברכות ביום קושר האדם את נפשו ורוחו לקדוש ברוך הוא וזכה להתמלא ביראת ה'. דבר זה נלמד מהמשוה הפסוק שעליו הסמיכו חכמים את תקנתם (דברים יב): "ועתה ישראל מה [מאה] ה' אלוקיך שאל מעמך כי אם ליראה". המלים "כי אם ליראה" אינן באות כצווי, אלא באה התורה ללמדנו שכה גדולה היא מעלתה של מצות 'מאה ברכות', עד שכל המקפיד עליה מדי יום זוכה בקלות להתמלא ביראת ה'. משום כך אף נאמר בפסוק "מה" ולא "מאה", כדי לרמז לנו שבאמירת מאה ברכות נעשית השגת המעלה של יראת שמים דבר של מה בכך ('ישמוח משה' עקב).